

Norsk Ornitologisk
Forening, avd. Oslo
og Akershus

Norsk
Botanisk
Forening

Norsk
Entomologisk
Forening

Naturvern-
forbundet
i Bærum

Bærum kommune
Fylkesmannen Oslo og Akershus
Statsbygg

Oslo, 5. juli 2007

Miljøskader på Fornebulandet

På vegne av Norsk Ornitologisk Forening Oslo og Akershus, Norsk Botanisk Forening og Norsk entomologisk forening takker SABIMA for et nyttig og oppklarende møte med påfølgende befarings den 27.6.07. Som et resultat av hva vi så og hørte vil vi anbefale at det gjøres en evaluering av revegeteringen på Storøya, og hva som kan gjøres for å dreie resultatet i retning av de opprinnelige målene.

Plante- og dyrelivet på kalken innerst i Oslofjorden er helt spesielt, både i norsk og internasjonal sammenheng. Få områder i Norge har et så stort mangfold og stor tetthet av trua og sjeldne arter (se bl.a. Verneplan for indre Oslofjord, Fylkesmannen Oslo og Akershus, 2005). Trusselen mot dette mangfoldet er vår økende arealbruk, og omtrent daglig forsvinner det noen kvadratmeter til ett eller annet formål. Dermed blir de spesielle artene, flere av dem rødlistete og dels norske ansvarsarter, mer truet for hver dag som går. På sikt fører nedbyggingen helt sikkert til utdøelse av sårbare arter. Skal vi nå det nasjonale og internasjonale målet om å stanse tapet av biomangfold innen 2010 må forvaltningen av kalkområdene i indre Oslofjord ta en helt annen retning.

Bærum kommune har i sitt Miljøoppfølgingsprogram for etterbruk av Fornebu (MOP) fra 1999 tatt alvorlig til følge og understreket at "på Fornebulandet skal det legges vekt på å utnytte ressurser på en bærekraftig måte og bevare og utvikle biologisk mangfold". Arealet på Storøya skulle brukes til å skjøte sammen de to reservatene med stedegen natur. Biomangfold skulle være en pilar. Prosjektet skulle bedre forholdene for de truede artene i indre Oslofjord, og var i tråd med nasjonale og internasjonale føringer for ressursforvaltning. Man må forutsette at et så fundamentalt krav følges opp og legges til grunn for utbyggingen.

I ord har Statsbygg fulgt opp med følgende miljømål for Fornebu:

"Det skal legges til rette for å bevare og utvikle biologisk mangfold i grøntområdene."

(<http://www.statsbygg.no/Prosjekt/Utviklingsprosjekter/Fornebu/Miljo/Miljomal/>).

Videre heter det i Statsbyggs eget Miljøprogram: "Plante- og dyreliv må ha leveområder som tilfredsstiller artenes livskrav. Tap av leveområder regnes som den største trusselen mot biologisk mangfold. Der hvor dette allerede har skjedd, bør nye prosjekter bidra til nyetablering eller restaurering av verdifulle naturtyper."

(<http://www.miljoprogrammering.no/miljoprogram.html>). Det er derfor liten tvil om at Statsbygg ikke har fulgt miljømålene og sine egne retningslinjer ved revegeteringen av Storøya.

Befaringen konstaterte at hele prosjektet er gjennomført som et tradisjonelt parkprosjekt. Riktignok i et usedvanlig format, men uten forsøk på å gjenskape den spesielle botanikken og insektslivet som kjennetegner biomangfoldet i området. Arealet var tilplantet med en rekke fremmede og uønskede arter og nær blottet for stedegen vegetasjon og jordsmonn. Prosjektets manglende forståelse av indre Oslofjords spesielle flora og fauna kom spesielt godt til uttrykk ved at ansvarlig for planteutvalget viste til at de hadde tatt utgangspunkt i plantemateriale som ble funnet i lokalmiljøet, uten vurdering av om det var innførte eller naturlig forekommende vegetasjon. Det ble sågar påstått at plantemateriale dyrket fram på en norsk planteskole var å betrakte som norsk, - uansett hvor forfedrene opprinnelig måtte stamme fra. Dette har medført at det er plantet tusenvis av planter som lenge har vært ansett som uønsket i norsk natur og som nå er oppført på den nasjonale Svartelista til Artsdatabanken (underlagt Kunnskapsdepartementet). Med riktig biologisk kompetanse i prosjektet ville slike feil vært unngått.

Vi har ingen problemer med å forstå at deler av området må opparbeides som park med plener og trær. Men at et så enormt areal ikke har plass til arealer med naturlig biomangfold, slik Bærum kommunes Miljøoppfølgingsprogram beskriver, er ubegripelig.

Bærum kommune forklarte under møtet/befaringen at Miljøoppfølgingsprogrammet med krav om biologisk mangfold selvfølgelig gjelder for utbyggingen. Kommunen har imidlertid basert seg på at planene de fikk fra konsulentene var i tråd med forutsetningene, og har så vidt vi kan forstå ikke selv hatt den nødvendige kompetanse på biomangfold.

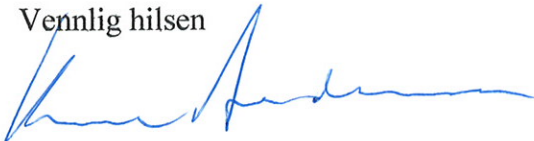
Et annet vesentlig prinsipp for bærekraft var kravet om lokal gjenbruk ”ingenting ut – ingenting inn”. Dette skulle gjelde for all massehåndtering. Prinsippet er ressursmessig genialt og perfekt for å skaffe stedegne masser til stedegen vegetasjon. Imidlertid har det blitt innført store mengder organisk materiale i form av slam og flis, noe som i seg selv er et brudd med intensjonen. Dette har i tillegg medført et jordsmonn som enkelt kan karakteriseres som ”et tykt lag matjord” over hele arealet, riktignok differensiert i flere typer jord. Både flis og moldjord umuliggjør det stedstypiske, kalk- og varmeelskende biomangfoldet, som i hovedsak er knyttet til skrinne jordlag. Derimot legger det forholdene til rette for skog. Der skog ikke er målet vil det kreve betydelig vedlikeholdsinnsett å holde områdene åpne.

Medvirkning og innflytelse i lokale planprosesser er et satsningsområde i det offisielle Norge. Våre organisasjoner har vært tungt inne i de innledende planprosessene, og har fått en klar forståelse av at biomangfold skulle være en bærebjelke i utbyggingen. Vi har brukt tusenvis av ubetalte, frivillige timer på Fornebuprojektet i trygg forvissning om at dette var meningsfull innsats. Når resultatet blir som på Fornebu, kan dette virke negativt på våre organisasjoners interesse for å bidra med fagkunnskap i liknende planprosesser i fremtiden.

Restaurering av biologisk mangfold er komplisert og krever kunnskap i mange biologiske disipliner. Det er noe langt mer enn å skape et ”grønt Fornebu”, men står ikke i *motsetning* til et ”grønt Fornebu”. Vi trodde at Fornebu skulle bli det første store prosjektet der biomangfold gikk fra festtalene til praktisk, jordnær virkelighet. Målet er fortsatt langt unna. Revegeteringen av Storøya har, med sitt store innslag av fremmede arter, økt trusselen mot biomangfoldet i reservatene, uten å gjenskape noe ny natur.

For å få en felles forståelse av situasjonen foreslår vi derfor at det gjennomføres en uavhengig evaluering av arealene på Storøya for å se hvordan målene om biomangfold er ivaretatt. Dersom målene ikke er innfridd, bør en slik evaluering også beskrive tiltak som eventuelt kan kompensere for feil. Evalueringen må gjøres på bakgrunn av bl.a. botanisk, ornitologisk og entomologisk kompetanse. SABIMA bistår gjerne med oppdragsbeskrivelse for en slik evaluering.

Vennlig hilsen

Rune Aanderaa
Daglig leder SABIMA

Sign.

Håkan Billing, NOF OA
Morten Bergan, NOF OA
Mats Nettelbladt, NBF
Lars Ove Hansen, NEF
Torbjørn Endal, NiB

Kopi Direktoratet for Naturforvaltning